OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2006 Rhif 867 (Cy.79)

ANIFEILIAID, CYMRU

IECHYD ANIFEILIAID

Gorchymyn Lewcosis Buchol Ensootig (Cymru) 2006

Wedi'i wneud	- -	*21 Mawrth 2006*
Yn dod i rym	- -	*31 Mawrth 2006*

Mae'r Cynulliad Cenedlaethol, drwy arfer y pwerau a roddwyd gan adrannau 1, 6, 7(1), 15(4), 28, 32(2) 34(7), 35(3), 87(2) a 88(2) o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981(**1**) yn gwneud y Gorchymyn canlynol:

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1.—(1) Enw'r Gorchymyn hwn yw Gorchymyn Lewcosis Buchol Ensootig (Cymru) 2006 a daw i rym ar 31 Mawrth 2006.

(2) Mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys o ran Cymru.

Dehongli

2.—(1) Yn y Gorchymyn hwn—

ystyr "anifail buchol" ("*bovine animal*") yw tarw, buwch, bustach, anner (heffer, treisiad) neu lo;

ystyr "anifail dan amheuaeth" ("*suspected animal*") yw anifail buchol dan amheuaeth o fod wedi'i effeithio gan lewcosis buchol ensootig oherwydd—

(a) ei fod yn dangos nodau lymff chwyddedig di-boen neu newidiadau tiwmorol (heblaw haemangiomâu, papilomâu neu ddafadennau) ar rannau o'i gorff; neu

(b) bod archwiliad hematolegol o'r anifail wedi datgelu cyfrif lymffosytau o fewn yr ystod a bennir yn yr Atodlen i'r Gorchymyn hwn; neu

(c) bod unrhyw brawf arall a wnaethpwyd ar yr anifail wedi dangos presenoldeb posibl haint o achos feirws lewcosis buchol;

ystyr "anifail yr effeithiwyd arno" ("*affected animal*" yw anifail buchol yr effeithiwyd arno gan lewcosis buchol ensootig neu a heintiwyd gan feirws lewcosis buchol;

(**1**) 1981 p.22. Fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 2002, p.42. Mae'r swyddogaethau o dan Ddeddf 1981 yn awr wedi eu breinio yn y Cynulliad Cenedlaethol drwy O.S. 1999/672 ac O.S. 2004/3044.

ystyr "arolygydd milfeddygol" ("*veterinary inspector*") yw arolygydd milfeddygol a benodir gan y Cynulliad Cenedlaethol;

ystyr "carcas" ("*carcase*") yw carcas anifail buchol ac mae'n cynnwys rhan o garcas a'r cig, esgyrn, croen, carnau, gweddillion neu ran arall o anifail buchol, ar wahân neu fel arall, neu unrhyw gyfran ohono;

ystyr "y Cynulliad Cenedlaethol" ("*the National Assembly*") yw Cynulliad Cenedlaethol Cymru;

ystyr "labordy a gymeradwywyd" ("*approved laboratory*") yw labordy a gymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol i brofi llaeth am lewcosis buchol ensootig;

ystyr "lladd-dy a gymeradwywyd" ("*approved slaughterhouse*") yw lladd-dy a gymeradwywyd gan swyddog i gigydda adweithyddion;

ystyr "llawfeddyg milfeddygol" ("veterinary surgeon") yw llawfeddyg milfeddygol neu ymarferydd milfeddygol a gofrestrwyd o dan Ddeddf Llawfeddygon Milfeddygol 1966(**2**);

mae "mangre" ("*premises*") yn cynnwys tir ag adeiladau neu dir hebddynt;

ystyr "Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol" ("*Divisional Veterinary Manager*") yw'r arolygydd milfeddygol a benodwyd ar y pryd gan y Cynulliad Cenedlaethol i gael gwybodaeth am anifeiliaid a'r clefyd arnynt neu anifeiliaid yr amheuir bod y clefyd arnynt, neu garcasau anifeiliaid y bu'r clefyd arnynt neu anifeiliaid yr amheuir y bu'r clefyd arnynt, ar gyfer yr ardal lle mae'r anifeiliaid neu'r carcasau; ac

ystyr "swyddog" ("*officer*") yw arolygydd milfeddygol neu unrhyw un o swyddogion eraill y Cynulliad Cenedlaethol.

(2) At ddibenion Deddf Iechyd Anifeiliaid 1981 wrth ei gymhwyso i'r Gorchymyn hwn, estynnir diffiniad "disease" yn adran 88(1) drwy hyn i gynnwys pob ffurf ar lewcosis buchol.

(3) Rhaid i bob hysbysiad, trwydded neu gymeradwyaeth a ddyroddir o dan y Gorchymyn hwn fod yn ysgrifenedig a gellir eu gwneud yn ddarostyngedig i amodau a gellir eu diwygio, eu hatal dros dro, neu eu dirymu yn ysgrifenedig unrhyw bryd.

Hysbysu am glefyd mewn anifeiliaid buchol

3.—(1) Rhaid i berson sy'n meddu ar anifail yr effeithiwyd arno neu anifail dan amheuaeth neu berson sydd â rheolaeth ar yr anifail hwnnw, neu lawfeddyg milfeddygol sy'n archwilio'r anifail hwnnw, hysbysu'r canlynol am y ffaith honno cyn gynted ag sy'n ymarferol bosibl —

(a) arolygydd awdurdod lleol; neu

(b) y Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol.

(2) Pan hysbysir arolygydd awdurdod lleol o dan baragraff (1) o'r erthygl hon, rhaid i'r arolygydd hysbysu'r Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol sy'n gyfrifol am yr ardal honno ar unwaith.

(3) Rhaid i berson sy'n meddu ar anifail yr effeithiwyd arno neu anifail dan amheuaeth neu berson â gofal yr anifail hwnnw, ei gadw yn y fangre lle y'i cedwir hyd nes i arolygydd milfeddygol ei archwilio.

Hysbysu am glefyd mewn carcasau

4.—(1) Rhaid i unrhyw berson sy'n meddu ar garcas anifail buchol sy'n dangos arwyddion newidiadau tiwmorol (heblaw haemangiomâu, papilomâu, neu ddafadennau) yn y nodau lymff neu unrhyw ran ohono neu berson â gofal y carcas hwnnw, hysbysu'r Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol sy'n gyfrifol am yr ardal honno am ffaith honno cyn gynted ag sy'n ymarferol bosibl.

(**2**) 1966 p.36.

(2) Rhaid i berson sy'n meddu ar garcas y mae paragraff (1) o'r erthygl hon yn gymwys iddo, neu berson â gofal y carcas hwnnw, ei gadw yn y fangre lle y'i cedwir hyd nes i arolygydd milfeddygol ei archwilio neu hyd nes i arolygydd milfeddygol benderfynu nad oes angen archwiliad.

Hysbysu am glefyd mewn samplau labordy

5.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2) isod, pan fydd archwiliad mewn labordy o sampl a gymerwyd oddi wrth anifail buchol yn dangos tystiolaeth o fodolaeth lewcosis buchol ensootig, rhaid i'r person â gofal y labordy hysbysu'r Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol ar gyfer yr ardal lle y cymerwyd y sampl neu'r ardal lle mae'r labordy am y ffaith honno o fewn 24 awr.

(2) Nid yw'r rhwymedigaeth i hysbysu ym mharagraff (1) yn gymwys pan fydd lewcosis buchol ensootig wedi'i gyflwyno i sampl labordy yn fwriadol.

Samplo llaeth i'w brofi am dystiolaeth o lewcosis buchol ensootig

6.—(1) Rhaid i unrhyw berson sy'n prynu llaeth oddi wrth berchennog buches odro yng Nghymru neu'r person â gofal amdani i'w ailwerthu fel llaeth neu gynnyrch llaeth—

(a) ddewis labordy a gymeradwywyd i brofi'r llaeth hwnnw am lewcosis buchol ensootig;

(b) hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol am y labordy a ddewiswyd;

(c) unwaith bob pum mlynedd ac ar ei draul ei hun gyflwyno dwy sampl o laeth i'r labordy hwnnw i'w brofi am dystiolaeth o lewcosis buchol ensootig a rhaid gadael bwlch o bedwar mis o leiaf rhwng pob tro y cymerir samplau a rhaid i'r samplau gynnwys llaeth oddi wrth bob buwch odro yn y fuches honno y mae ei llaeth ar gael i'w werthu;

(ch) ychwanegu at y sampl y cadwolyn hwnnw y mae'r person â gofal am y labordy yn gofyn amdano;

(d) sicrhau bod label ar y sampl sy'n cynnwys—

(i) cod bariau neu ddyfais arall sy'n galluogi'r labordy i adnabod y fuches neu'r rhan o fuches y cymerwyd y sampl ohoni; a

(ii) dyddiad cymryd y sampl.

(2) Mae person yn esempt o'r dyletswydd a osodir gan baragraff (1) uchod, os yw'r person hwnnw dim ond yn prynu llaeth amrwd wedi'i ragbacio i'w ailwerthu—

(a) yn y cynhwysydd y cafodd y person hwnnw ef ynddo a'r caewyr heb eu torri;

(b) o gerbyd a ddefnyddir yn gyfreithlon fel mangre siop; a

(c) yn uniongyrchol i'r defnyddiwr olaf.

(3) Ym mharagraff (2) uchod, ystyr "defnyddiwr olaf" yw unrhyw berson sy'n prynu llaeth heblaw at ddibenion—

(a) ei ailwerthu;

(b) sefydliad arlwyo; neu

(c) busnes gweithgynhyrchu.

(4) Ni chaiff unrhyw berson mewn unrhyw ddull na modd drin, ac eithrio drwy ychwanegu cadwolyn yn unol â pharagraff (1)(ch) uchod, unrhyw sampl neu ei label, nac ymyrryd â hwy a bernir bod person wedi trin neu ymyrryd â sampl os yw'r person yn gwneud unrhyw beth mewn perthynas ag ef sy'n debygol o effeithio ar ganlyniad y profi sy'n ofynnol o dan yr erthygl hon.

(5) Rhaid i'r person â gofal am labordy a gymeradwywyd gydymffurfio â'r darpariaethau canlynol fel un o amodau'r gymeradwyaeth —

(a) rhaid i'r person hwnnw gadw cofnod o'r buchesi yr anfonir eu llaeth i'w brofi o dan baragraff (1) uchod;

(b) rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol ar unwaith os na cheir sampl pan y'i disgwylir oddi wrth un o'r buchesi a restrir yn y cofnodion a gedwir dan is-baragraff (a) uchod;

(c) rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol o fewn 24 awr pan fydd sampl wedi ei brofi am dystiolaeth o fodolaeth o lewcosis buchol ensootig a bod y canlyniad yn gadarnhaol;

(ch) rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol o fewn mis pan fydd sampl wedi ei brofi am dystiolaeth o fodolaeth lewcosis buchol ensootig a bod y canlyniad yn negyddol; a

(d) rhaid i'r person hwnnw gadw cofnod o ganlyniadau'r holl brofion a wneir am dystiolaeth o fodolaeth lewcosis buchol ensootig am gyfnod o flwyddyn o ddyddiad y prawf.

(6) Os bydd unrhyw berson yn methu â chymryd unrhyw gam sy'n ofynnol o dan ddarpariaethau paragraff (1) uchod, caiff arolygydd milfeddygol, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, gymryd y cam hwnnw, neu beri ei gymryd, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill unrhyw dreuliau y mae wedi mynd iddynt yn rhesymol wrth wneud hynny oddi wrth y person sydd wedi methu â chymryd y cam gofynnol.

Ymchwiliad milfeddygol i fodolaeth lewcosis buchol ensootig

7.—(1) Pan fydd rheswm i gredu, ar sail gwybodaeth a gafwyd o dan erthyglau 3, 4, 5, neu 6 neu fel arall, bod lewcosis buchol ensootig yn bodoli neu wedi bodoli yn ystod y 56 o ddyddiau blaenorol yn unrhyw fangre, rhaid i arolygydd milfeddygol gymryd y camau hynny sy'n angenrheidiol cyn gynted ag sy'n ymarferol bosibl i gadarnhau —

(a) ai lewcosis buchol ensootig yw'r clefyd hwnnw;

(b) y cyfnod o amser y mae'r clefyd wedi bodoli yn y fangre; ac

(c) tarddiad posibl y clefyd yn y fangre.

(2) Pan fydd arolygydd milfeddygol yn cynnal ymchwiliad o dan yr erthygl hon i fodolaeth lewcosis buchol ensootig, rhaid i—

(a) meddiannydd y fangre y mae'r ymchwiliad yn cael ei gynnal mewn perthynas ag ef, a chyflogeion y meddiannydd;

(b) unrhyw berson sydd neu a fu'n meddu ar unrhyw anifail buchol sydd neu a fu yn y fangre hwnnw, neu berson sydd neu a fu â gofal yr anifail hwnnw; ac

(c) unrhyw lawfeddyg milfeddygol a fu'n trin unrhyw anifail buchol yn y fangre honno neu yr ymgynghorwyd ag ef ynghylch unrhyw anifail buchol neu garcas a gadwyd yn y fangre honno

roi'r cyfleusterau rhesymol hynny, a chydymffurfio â'r gofynion rhesymol hynny, sy'n angenrheidiol at ddibenion yr ymchwiliad.

(3) Rhaid i arolygydd milfeddygol sy'n mynd i fangre o dan ddarpariaethau'r erthygl hon roi'r rhesymau dros fynd iddi, os bydd y meddiannydd neu'r person â gofal yr anifeiliaid buchol yn y fangre yn gofyn amdanynt.

Pwerau arolygwyr milfeddygol i wahardd neu reoli symud anifeiliaid buchol

8. Os oes gan arolygydd milfeddygol seiliau rhesymol dros gredu y gall symud unrhyw anifail buchol o'r naill le i'r llall greu perygl lledaenu lewcosis buchol ensootig, caiff arolygydd milfeddygol, at ddibenion atal y clefyd rhag cael ei ledaenu, gyflwyno hysbysiad i berchennog neu feddiannydd y lle hwnnw neu i berchennog yr anifail buchol, neu i'r person a gofal amdano—

(a) sy'n gwahardd symud yr anifail hwnnw;